

La millor manera de preveure el futur és inventar-lo

Set fracassos que han canviat el món. Del rentavaixelles a la telefonia mòbil

Llorenç Valverde

Editorial UOC

Barcelona, 2014, 266 pàgines

Llorenç Valverde (Felanitx, 1953) és llicenciat en Matemàtiques per la Universitat de Barcelona i doctor en Informàtica per la UPC. És catedràtic de la Universitat de les Illes Balears d'ençà del 1989 i entre el 2006 i el 2013 va ser vicerector de Tecnologia de la UOC, on va treballar especialment en l'ús de les tecnologies per a l'educació. *Set fracassos que han canviat el món* és una nova mostra de la seva passió divulgadora, que l'ha dut a publicar al llarg d'un quart de segle *En Joanet de l'ordinador: rondalla informàtica* (1994), *L'endoll foradat: màquines i humans* (1994), *La seducció de les noves tecnologies* (2003) i *Amorrats al teclat* (2009).

Set fracassos que han canviat el món ressegueix la història, de vegades ben menuda, d'alguns invents i dels seus inventors. El primer que pot cridar l'atenció de qui tingui el llibre a les mans és el títol, en què Valverde planteja una mena d'oxímoron: sembla contradictori que el que és considerat un fracàs pugui canviar el món. Però passa que tot sovint un invent és la resposta encertada a una pregunta equivocada, com formula amb grapa l'autor. L'inventor perseguia un determinat objectiu, i la recerca el va dur a ensopegar amb una troballa que no resolvia aquella primera necessitat, però sí qualsevol altra.

El segon que hauria de sorprendre'ns és el subtítol: *Del rentavaixelles a la telefonia mòbil*. No m'estranyaria que davant seu més d'un es demani què pot tenir d'interessant la història del rentavaixelles, sobretot al costat de la de la telefonia mòbil, que sens dubte ha capgirat, aquesta sí, el món sencer. Doncs llegint-ho descobrim que té interès, i en té molt, la pertinència de la senyora Cochrane per aconseguir

un giny que garantis tant com fos possible que la seva valuosa vaixel·la de porcellana xinesa no sofrís inevitablement baixes, després de cada àpat, a l'hora de rentar-la; la seva pertinència, però també les peripècies que va viure a continuació el prototip fins a ser produït en sèrie i esdevenir un negoci, posteriorment encarnat en la marca Whirlpool.

Quins són els fracassos que, segons Valverde, han canviat el món? L'autor arrenca la història amb la figura 4 de l'*Ars Magna* de Ramon Llull, que pretenia trobar mecànicament la veritat i evitar així els errors humans. Després salta fins a principis del segle XIX, quan Babbage dissenya unes màquines que, buscant una solució per fer operacions aritmètiques sense errors, estableixen els principis bàsics dels ordinadors, que no serien realitat fins molt més tard. Poc més endavant, cap al 1870, fa les primeres passes el rentavaixelles, de què ja hem parlat. A finals del XIX Stowger desenvolupa el commutador que va permetre mecanitzar les trucades telefòniques i evitar de passar per aquella operadora que li feia la mala passada d'adreçar els clients que volien parlar amb ell a la competència.

Aquests quatre invents componen la primera part del llibre, «Equivocar-se és cosa d'humans», i il·lustren de maneres diverses el que segons Valverde seria un ús principal de la tecnologia, «emprar màquines per evitar els errors humans». A la segona part ressegueix els orígens dels ordinadors personals, d'internet i de la tecnologia de base dels telèfons mòbils, com a exemples paradigmàtics que —aquest és el títol que hi dona— «No hi ha solució sense problemes».

Més d'un s'hi divertirà, quan descobreixi personatges determinants per a la revolució informàtica, com Wozniak o Jobs, fent un paper potser més propi de la comèdia d'embolics que no de la recerca diguem-ne científica. I segur que causarà sorpresa constatar quina mena de camins ha seguit internet abans d'esdevenir la realitat que és ara mateix. Diu Valverde: «Cert és que les tecnologies subjacents varen ser inventades i desenvolupades per les indústries

del moment, però també és cert que la forma en què avui les fem servir es deu a l'empenta i la visió d'aquests pioners que sovint estaven als marges de la societat». Igualment, pot costar de creure descobrir que a la base de la telefonia mòbil hi ha la proposta que l'actriu Hedy Lamarr, la que va protagonitzar un nu ben sonat en la seva primera pel·lícula, va fer el 1940 a l'exèrcit nord-americà per poder afinar millor la punteria dels torpedes teledirigits.

Valverde es fixa en set casos concrets dels quals relata la història baixant al detall de la vida quotidiana. No voldria exagerar, però em recorda, en relació amb la tecnologia, aquell mateix esperit divulgatiu alhora ben documentat i amb gust literari que trobem en Cavalli en relació amb la genètica o en Braudel en relació amb la història. Valverde no ha escrit una història de la tecnologia, però els seus set fracassos posen la mel a la boca del que podria ser i, si més no, conviden el lector a reflexionar sobre els invents des d'una perspectiva antropològica, sociològica i, fins i tot, filosòfica. Tot plegat ho deu poder resumir, per exemple, la frase que Alan Kay, músic posat a explorar l'ús dels ordinadors pel ciutadà del carrer, va etzibar als directius de la Xerox que només hi veien pegues: «La millor manera de preveure el futur és inventar-lo».

Oriol Izquierdo